

گزارش

نخستین سفر

🔴 **در چه قالبی؟**

در قالب تحلیل سیاست خارجی دولت جدید ایران.

🔴 **چطور؟**

📅

📄

📄

ببینید سفر آقای پزشکیان به نیویورک و سخنرانی او در مجمع عمومی سازمان ملل مشخص می‌کند که دولت چهاردهم چه برنامه، نگاه و راهبردی به مناسبات و تحولات جاری منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای دارد و چه راهکاری در قبال برخی بحران‌ها و جنگ‌ها مانند جنگ اوکراین، جنگ غزه، برجام، تحریم، پرونده هسته‌ای، مذاکره با غرب و نظایر آن دارد. بنابراین سخنرانی آقای پزشکیان در نیویورک، به‌عنوان اولین و مهم‌ترین سخنرانی خارجی رئیس‌جمهور بسیار مهم است. من در یادداشتی قبل از تشکیل کابینه چهاردهم نوشتم که تعیین تکلیف برجام یکی از مهم‌ترین موضوعات و سرفصل‌های دیپلماسی در دولت جدید است و چون آقای پزشکیان وعده مذاکره با غرب را داده، به نظر من این سخنرانی و دیدارهای او در نیویورک با مقامات اروپایی و غربی به‌شدت حائز اهمیت است. البته لازم به ذکر است که مهم‌تر از سخنرانی پزشکیان در مقر سازمان ملل، به نظر من موضوع هماهنگی و دیدارهای بین پزشکیان با مقام معظم رهبری درخصوص برنامه کاری و نحوه سخنرانی آقای پزشکیان در نیویورک خواهد بود؛ چون باید ببینیم که سخنرانی آقای پزشکیان در نیویورک منعکس‌کننده رهنمودهای مقام معظم رهبری در حوزه‌های راهبردی و پرونده کلان و حساس سیاست خارجی است و قطعا آقای پزشکیان با این سخنرانی یک پیام و پالس مهم را به کشورهای منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای درخصوص پرونده‌ها و موضوعات مختلف خواهد فرستاد.

🔴 **در لایه‌ای تحلیل خود به این نکته اشاره کردید که نخستین سفر پزشکیان به عراق می‌تواند پیام مثبتی هم برای مناسبات منطقه‌ای داشته باشد؛ قدری این موضوع را می‌شکافید؟ به شکل مصداقی منظور تان چه پالسی و برای چه کشور با کشورهای است؟**

به نکته مهمی اشاره کردید. وقتی آقای پزشکیان اولین سفر خود را به عراق خواهد داشت، طبیعتا کشورهای منطقه‌ای و به‌خصوص کشورهای حاشیه خلیج فارس نیز از آن برداشت مثبتی می‌کنند که اولویت دیپلماسی دولت جدید ایران به بهبود و ارتقای روابط با همسایگان اختصاص دارد. اما نکته مهم اینجاست که برای مثال، در یکی از کلیدی‌ترین روابط منطقه‌ای ایران، اگر چه شاهد بازسازی، ترمیم و احیای روابط عربستان سعودی با جمهوری اسلامی ایران هستیم، اما هنوز سایه برخی کدورت‌ها در مناسبات دو کشور وجود دارد و روابط تهران-ریاض صرفا در حوزه دیپلماتیک برقرار شده و کماکان مناسبات اقتصادی، تجاری و سایر موضوعات به نقطه ابتدالی نرسیده است. در نتیجه، جا دارد دولت چهاردهم یک جهش بسیار مناسب را در روابط خود با این کشورها و به‌خصوص عربستان ایجاد کند و من در ظرفیت آقای عراقچی می‌بینم که بتواند کار مهمی در این زمینه انجام دهد.
منتها این موضوع به زمینه و شرایطی نیاز دارد که اتفاقا با سفر آقای پزشکیان به عراق و ارسال پالسی مثبت به کشورهای منطقه، این پیش شرط‌ها فراهم خواهد شد و من به سیاست خارجی دولت پزشکیان خوش‌بین هستم. البته از همین تریبون روزنامه «شرق» خطاب به دولت آقای پزشکیان و شخص آقای عراقچی می‌گویم که برای رسیدن به یک نقطه ایدئال در مناسبات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای باید یک دیپلماسی به‌اصطلاح پرملات، پرتحرک و پرتلاش را در دستور کار قرار داد. یکی از مهم‌ترین حوزه‌ها منطقه‌ای، به کشورهای عربی با محوریت عربستان سعودی اختصاص دارد و تصور من این است که فضای مثبتی وجود دارد تا شاهد جهش در روابط تهران-ریاض در همه زمینه‌ها باشیم.

وحیده کریمی: مدت‌هاست کارشناسان تاکید می‌کنند حتی اگر تحریم‌ها رفع نشوند، بدون FATF مبادلات بانکی خارجی با مشکل مواجه بوده و این «خودتحریمی» روند آسیب‌زایی را به معاملات تجاری ایران تحمیل کرده است. به همین سبب، یکی از مهم‌ترین محورهای منازعات نامزد‌های انتخابات ریاست‌جمهوری ۱۴۰۳، نظر نامزدها برای پیوستن به FATF بود. در این میان، مسعود پزشکیان و مصطفی پورمحمدی جزء موافقان و سعید جلیلی، زاکانی و قاضی‌زاده‌هاشمی در زمره مخالفان پیوستن به این کنوانسیون بودند.

به گفته طیب‌نیا، مشاور عالی پزشکیان، «وقتی ایران در لیست سیاه FATF قرار می‌گیرد، تعاملات ما با خارج دچار محدودیت می‌شود و حتی درآمد‌های نفتی مان را هم دگر نمی‌توانیم به کشور منتقل کنیم؛ نمی‌توانیم سرمایه‌های ایرانی‌ها را از خارج به داخل بیاوریم و تمام تعاملات ما حذف می‌شود». دولت چهاردهم چند هفته است رسماً کار خود را آغاز کرده و انتظارها برای سرعت‌بخشیدن در راستای رفع چالش‌هایی که در سه‌ساله گذشته در شرایط فریزشده باقی مانده بودند، در حال افزایش است. به‌خصوص که ایران همچنان در لیست سیاه FATF است و وعده کشایش گره‌های مالی و تجاری ایران با دیگر کشورها در دولت چهاردهم روی میز. از یک سو بحث رفع تحریم‌ها مطرح است و از سوی دیگر بحث تلاش برای خروج از لیست سیاه FATF است و وعده کشایش گره‌های مالی و تجاری در چارچوب لوابچی که دولت حسن روحانی تهیه کرد، در مجلس تصویب شد؛ اما مصوبه‌های مجلس با مخالفت شورای نگهبان در آبان ۱۳۹۷ به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع داده شدند. بررسی مجدد این مصوبه‌ها با موافقت رهبر انقلاب در دی‌ماه ۱۳۹۹ در مجمع تشخیص آغاز شد، ولی تاکنون بلاتکلیف مانده‌اند و هنوز خبر رسمی‌ای مبنی بر تقاضای دولت جدید برای بررسی مجدد لوابج در مجمع تشخیص مصلحت نیست و ادامه حضور ایران در شرایط فعلی و بالابودن ریسک مبادله تجاری و مالی با ایران، حتی ارتباط معمولی با کشورهای دوست و همراه را نیز ناممکن کرده است. ماجرای دورزدن تحریم‌ها و هزینه‌هایی که کاسیان تحریم نیز به‌وجود می‌آورند، بمانند که بدون شک همه درباره آن شنیده‌اند و آسیب‌های آن را می‌شناسند. در ارزیابی اخیر FATF در نشست سه‌روزه کشورهای عضو گروه ویژه اقدام مالی در سنگاپور که تیرماه برگزار شد، آمده است ایران شش سال پیش (ژوئن ۲۰۱۴) متعهد شد نقایض استراتژیک خود را رفع کند. مهلت ایران برای اقدام در سال ۲۰۱۸ به پایان رسید

همچنین بعد از لازم‌الاجراشدن این قانون، مجوز اقامت اتباع بیگانه باید به نحوی صادر شود که تعداد جمعیت اتباع بیگانه مقیم در کشور سالانه ۱۰درصد کاهش یابد. همچنین طرف سه ماه پس از لازم‌الاجراشدن این قانون، میانگین استفاده سالانه اتباع بیگانه از بارانه‌های پنهان از قبیل بارانه‌های انرژی، آموزش، مالی و اقتصادی و خدمات عمومی محاسبه و پس از تصویب در هیئت وزیران، در زمان تمدید پروانه اقامت ایشان در ابتدای سال اخذ شود. همچنین دستگاه‌های اجرائی از قبیل وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های زیرمجموعه آنها و شهرداری‌ها موظف هستند هزینه تمام‌شده خدمت ارائه‌شده به اتباع بیگانه را اخذ کنند. در مورد خدمات ارائه‌شده در شهرستان‌ها، قیمت تمام‌شده آنها به اتباع خارجی توسط کمیته برنامه‌ریزی شهرستان در ابتدای هر سال تعیین و توسط نهادهای ذی‌ربط اخذ می‌شود». درباره اسناد اقامتی اتباع هم مقرر شد: «مشاوران املاک موظف‌اند در تنظیم قراردادی که یکی از طرفین آن اتباع بیگانه باشد، اسناد اقامتی تبعه بیگانه را احراز

نگاهی دوباره به یک سناریوی قدیمی و ماندگار در اقتصاد ایران که به مانعی برای مبادلات مالی کشور تبدیل شده است

باز هم گره FATF

در این روند «همه چیز به خود آقای پزشکیان و دولت بستگی دارد؛ به این ترتیب که اگر این موضوع را به صورت جدی پیگیری کنند، با توجه به هماهنگی‌های رئیس‌جمهور با رهبری، این موارد حل می‌شوند؛ چراکه فکر می‌کنم همه متوجه شده‌اند آن روش‌هایی که در گذشته انجام می‌شد، به‌هیچ‌وجه حل‌کننده مشکلات کشور نیستند و درواقع باید تغییر روشی به‌خصوص در سیاست خارجی و تعاملات بین‌المللی ایجاد شود که به نظر می‌رسد این کار انجام می‌شود». او با پیشنهاد اینکه «پزشکیان اهمیت FATF را با رهبری مطرح کند»، گفته است: «در دوره‌های مختلف همیشه دولت‌ها از مشاورهای مهم رهبری بودند. درصورتی‌که پزشکیان و دولت به این نتیجه رسیدند که برای حل مشکلات کشور انجام این کار ضروری است و به‌عنوان مشاور این موارد را خدمت رهبری ببرند، فکر می‌کنم با توجه به همراهی‌هایی که رهبری با دولت دارند و حمایت‌هایی که انجام می‌دهند، این کار انجام شود».
صدر در تشریح نقش تیم دیپلماسی و اقتصادی در اقیان مخالفان این پرونده که نگرانی خود را حول محور محدودشدن کمک ایران به جریان مقاومت بارها مطرح کرده‌اند نیز گفته است: «FATF خیلی به وزارت امور خارجه ارتباط ندارد، بلکه مربوط به وزارت اقتصاد و دارایی است که مذاکرات و اقداماتش را هم آنها انجام می‌دهند و باز هم آنها باید انجام دهند. منتها وزارت امور خارجه باید جو سیاسی خارجی مثبتی را درست کند که زمینه آن کار هم فراهم شود. درواقع مجموعه دولت باید همکاری کنند که بحث رفع تحریم‌ها و FATF حل نشود». او نقش دولت سایه را نیز در این روزها بی‌تأثیر بسر روند پرونده FATF می‌داند و معتقد است: «دولت در سایه در گذشته تبلیغ کرده بود که نظر رهبری بر روی آنهاست، اما در جریان انتخابات همه چیز مشخص شد. فکر می‌کنم ماهیت تدروها و دولت سایه، چه در مجلس و چه جاهای مختلف، به مرور مشخص و روشن می‌شود و فکر می‌کنم در مسیر رنگ‌باختن قرار دارند و طبیعتا اثرگذاری کمتری خواهند داشت». او

شرق

که معتقد است شیوه حکمرانی در ایران به سمت رفع موانع ارتباط با دنیاست، بیان می‌کند: «با بررسی‌هایی که انجام دادم و تحلیلی که از شرایط قبل از شروع انتخابات اخیر دارم و به‌ویژه اقداماتی که از سوی حاکمیت و شورای نگهبان صورت گرفت و پزشکیان تأیید صلاحیت شد، مقداری مشکلات گذشته را کنار گذاشتیم و به سمتی می‌رویم که عقلاّنبت به صورت جدی در کل کشور و ارگان‌های مختلف حاکم می‌شود و ان‌شاءالله به سمت ساخت خردشهر می‌رویم؛ خردشهری که بعد از مدت‌ها تبدیل به دانا‌شهر می‌شود و عقل و خرد تبدیل به دو عنصر اثرگذار اصلی در تصمیمات حاکمیتی می‌شوند و در آینده دورتر منافع جمهوری اسلامی ایران، ایران و ملت ایران تأمین می‌شود». FATF یک سازمان فرادولتی است که سیاست‌ها و استانداردهای مبارزه با جرائم مالی را طراحی و ترویج می‌کند. این استانداردها، پول‌شویی، تأمین مالی تروریسم و سایر تهدیدهای مربوط به سیستم مالی بین‌المللی را هدف قرار داده است. کاهش مبادلات تجاری بین‌المللی، تحریم‌های اقتصادی از سوی صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی، ADB و البته سایر کشورها از دیگر پیامدهای قرارگرفتن در لیست سیاه و خاکستری است؛ بنابراین خروج از لیستی که به‌تازگی ترکیه، کویت و هند با روی خوش این نهاد مواجه شده‌اند، ماندن ایران در لیست سایه‌ی که به گفته محمدمهدی مظاهری، استاد دانشگاه، «روابط بین‌الملل هیچ‌گاه در عمل بر مبنای اعتماد نبوده و ازاین‌رو ایران نیز نمی‌تواند و نباید به شرق نیز همچون غرب اعتماد کند؛ اما می‌تواند و باید منافع کشور را طریق احیای دیپلماسی و بده‌بستان‌های سیاسی پیش ببرد و مانع از هر اقدامی شود که اقتصاد ایران را در جماع بین‌المللی تضعیف کرده و آبرو و اعتبار کشور را خدشدار می‌کند. عضویت ایران در این کارگروه مالی، نه‌تنها فشارهای بین‌المللی را از روی ایران برمی‌دارد و کشورمان را به‌عنوان بازیگری مسئولیت‌پذیر و قانونمند معرفی می‌کند، بلکه با توجه به برخی اختلاس‌های روی داده اخیر، می‌تواند جلوی فرار متخلفان مالی از کشور را نیز بگیرد و به‌نوعی مانع انتقال بسیاری از پول‌ها از داخل کشور به کشورهای همچون کانادا شود و حتی احتمال بازگرداندن بخشی از پول‌های ازدست‌رفته نیز فراهم می‌شود». حال باید دید دولت وفاق ملی برای عبور از این چالش مهم و بافتن راه خروج از لیست سیاه چگونه عمل خواهد کرد و مسعود پزشکیان چگونه این گره بزرگ را با دستان خود و با همراهی سایر ارکان تصمیم‌ساز کشور باز خواهد کرد.

از دریافت وثیقه اقامت تا زندان اتباع

قانون کار، به ازای هر نفر تبعه بیگانه به حداکثر جزای نقدی درجه شش محکوم می‌شود. مطابق ماده ۱۱ این طرح، هر تبعه بیگانه که به طور غیرمجاز وارد کشور شده یا در کشور اقامت غیرمجاز داشته باشد، علاوه بر حکم به اخراج از کشور، به یکی از مجازات‌های حبس یا جزای نقدی درجه شش محکوم می‌شود. دادگاه می‌تواند با توجه به اوضاع و احوال و سابقه متهم، صرفا حکم به اخراج او صادر کند. البته افرادی که به طور مجاز وارد کشور شده‌اند و اقامت غیرمجاز آنان ناشی از طولانی‌شدن فرایندهای اداری تمدید اقامت باشد، از شمول این ماده مستثنا هستند. همچنین هر تبعه بیگانه به تبع دام وارد خاک ایران شود، علاوه بر حکم بر اخراج از کشور، در مرتبه نخست به جزای نقدی درجه شش و در صورت تکرار، علاوه بر ضبط دام‌های عبور داده‌شده، به حداکثر جزای نقدی درجه شش محکوم می‌شود. در مواردی که در این زمینه بین ایران و کشورهای همسایه موافقت‌نامه دو جانبه یا چندجانبه منعقد شده باشد، مطابق آن عمل می‌شود.

ریمونددویل

RAYMOND WEIL

GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran